

ПОВЕЗАНОСТ ИЗМЕЂУ ИСПИТНЕ АНКСИОЗНОСТИ,
ГОВОРНИЧКОГ САМОПОУЗДАЊА И СТРАХА ОД
НЕГАТИВНЕ ПРОЦЕНЕ КОД СТУДЕНАТА

Марина М. Малобабић¹, Данијела З. Живковић², Марија М. Борђевић³, Небојша М. Ранђеловић⁴, Петар М. Митић⁵, Александра З. Станковић⁶

Апстракт: Циљ овог истраживања је био да се утврди повезаност између говорничког самопоуздања, испитне анксиозности и страха од негативне евалуације код студената, као и повезаност са самопроценом спремности за испит и сигурности у своје знање. У испитивању је учествовао 221 студент (мушког и женског пола). Примењене скале су Скала говорничког самопоуздања, Скала испитне анксиозности, Скала страха од негативне евалуације и социодемографски упитник конструисан за потребе истраживања (пол, године старости, година студија, образовање оца и мајке), као и самопроцена спремности за испит и самопроцена сигурности у знање. Испитивање је спроведено током испитног рока. Резултати истраживања показују да постоји значајна повезаност између сигурности у своје знање и испитне анксиозности, спремности за испит и говорничке анксиозности, као и испитне анксиозности, говорничке анксиозности и страха од негативне процене међусобно.

Кључне речи: анксиозност, испитна анксиозност, говорничко самопоуздање, негативна евалуација.

¹ marinasudimac@gmail.com, студент Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Департман за психологију

² danijela21581@yahoo.com, Универзитет у Нишу, Факултет спорта и физичког васпитања

³ mdjordjevic@vaspks.edu.rs, Висока школа струковних студија за васпитаче, Крушевац

⁴ nebojsa@fsfv.ni.ac.rs, Универзитет у Нишу, Факултет спорта и физичког васпитања

⁵ petar@fsfv.ni.ac.rs, Универзитет у Нишу, Факултет спорта и физичког васпитања

⁶ aleksandra@pmf.ni.ac.rs, Универзитет у Нишу, Природно-математички факултет

Социјална анксиозност заступљена је у 15 до 20% целокупне популације (Zarevski i Mamula, 2008). Сметње и штета које доноси социјална фобија могу бити озбиљне (Rapee, 1995, Schneier, Heckelman, Garfinkel, Campeas, Fallon, Gitow, Street, Del Bene, & Liebowitz, 1994). Поред тога, Rapee и Heimberg (1997) наводе да многи људи изјављују да имају сметње због проблема сродних фобији, као што су говорничка и испитна анксиозност (Beidel & Turner, 1988, prema Rapee & Haimberg, 1997). Код социјалне анксиозности реч је о психолошкој рањивости – страху од неодобравања, одбацивања, подсмевања, нелагоде, сметености и сл. Аутори (Schlenker & Leary, 1982) предлажу да је социјална анксиозност конструкт који објашњава констелацију когнитивних и афективних искустава која произилазе из интерперсоналне процене у реалним или замишљеним социјалним ситуацијама. Људи који су социјално анксиозни обраћају пажњу на врсте импресија коју преносе другима, али се осећају несигурим у вези са способношћу да се прикажу у светлу у ком желе (Leary, 1983, Schlenker & Leary, 1982). Да би схватили емоционалну реакцију особе на неки одређени догађај, важно је открити значење које та особа придаје тим догађајима у њеном животу: субјективна конструкција стварности (Neenan & Dryden, 2004).

У раду Wintona и сарадника (Winton, Clark, & Edelmann, 1995) резултати указују на то да особе које су социјално анксиозне особе показују склоност ка идентификовању туђих емоционалних експресија као негативне у одсуству способности да праве разлику између различитих емоционалних стања у другима. Тако да високо анксиозна особа често тумачи туђе емоције у негативном светлу. То се може тумачити као једна од врста когнитивних дисторзија, односно грешака у мишљењу. DePaulo и сарадници (DePaulo, Epstein, & LeMay, 1990) наводе да социјално анксиозни, као на пример они који су анксиозни у испитним ситуацијама (Geen, 1987), могу имати лошији перформанс јер имају тенденцију да буду преокупирани ониме што процењивач мисли о њима. Лоше наступају због тога што имају тенденцију да буду анксиозно преокупирани.

У ситуацијама где су, или ће бити, процењивани од стране других, људи који су социјално анксиозни понашају се нервозно и уштогљено. Ако могу да се повуку из процењивачке ситуације, или да је избегну уопштено, то ће и урадити. Уколико не могу да се повуку физички, често делује да су психолошки повучени, у смислу да мало доприносе разговору или одржавају оскудан контакт очима са особом која их процењује (Leary, 1983; Bruch, Gorsky, Collins, & Berger, 1989; Schlenker & Leary, 1982). То се чини као њихова одбрамбена стратегија, која за циљ има да се избегне остављање лошег утиска и покуша да се остави добар утисак (Greenberg, Pyszczynski, & Stme, 1985; Arkin, Lake, & Baumgardner, 1986; Schlenker & Leary, 1982) (DePaulo et al., 1990). Три су компоненте социјалне анксиозности: (а) негативно вредновање себе, (б) осећај напетости и нелагоде у односу на друге људе, (ц) склоност ка повлачењу у присуству других (Schwarzer, 1986).

ИСПИТНА АНКСИОЗНОСТ

Испитна анксиозност се може сматрати једним од облика социјалне анксиозности (Juretić, 2008). Испитна и социјална анксиозност имају многе заједничке елементе који им претходе, а многи од њих укључују страх од неуспеха и бригу око социјалне евалуације (Sarason, 1980), а као и код социјално анксиозних особа, тако и код високо испитно анксиозних, постоји тенденција да буду преокупирани мислима које су катастрофичне и самооптужујуће (Sarason & Sarason, 1990; Wine, 1971).

Zarevski и Mamula (2008) наводе да испитна анксиозност или страх од испитивања мучи многе студенте. Односи се на све врсте ситуација у којима се испитују различите способности (нпр. интелигенција), уметничке, спортске и сличне вештине, као и знања. Најзначајније обележје испитне анксиозности је окренутост сопственом доживљавању уместо когнитивним захтевима испита. Будући да наш когнитивни систем у жижи пажње може имати само један процес (или ток мисли), што се више пажње посвети унутрашњим збивањима, остаје мање слободног капацитета пажње за сам предмет испитивања. Spielberger је дефинисао испитну анксиозност као форму ситуацијске анксиозности (Spielberger, 1972, 1980; Spielberger & Vagg, 1995; према Peleg-Popko & Klingman, 2002). Испитна анксиозност је за неке ученике и студенте толико ометајућа да морају да потраже помоћ стручних лица. Резултати истраживања (Juretić, 2008) истичу да особе са већом социјалном анксиозношћу показују већу ситуацијску (испитну) анксиозност. Код социјално анксиознијих људи се чешће јављају негативне аутоматске мисли (као и мисли које показују недостатак мотивације и интереса), а анксиозне особе себе доживљавају мање ефикасним, како у ситуацијама у којима постоји евалуација, тако и у другим свакодневним ситуацијама. Резултати наведеног истраживања упућују на то да ће особа с већом диспозицијском испитном анксиозношћу тежити да анксиозност испољи у испитној ситуацији.

ГОВОРНИЧКО САМОПОУЗДАЊЕ

У истраживању које је за циљ имало да утврди највеће страхове код људи и у коме је учествовало 3000 Американаца, испитаници су навели да је страх од болести и смрти тек шести по рангу, страх од буба и инсеката је као највећи заступљен код 22% испитаних, страх од висине код 32%, а од „говора пред групом људи“ највише се плаши 41% испитаника (Zarevski и Mamula, 2008).

Многи људи пате од високог нивоа анксиозности у различитим ситуацијама где комуницирају са другима. Један од најчешћих облика анксиозности представља говорничка анксиозност. Док неки људи уживају и траже прилике да причају пред публиком, други оклевају, нервозни су или анксиозни у вези са јавним презентовањем (Bippus & Daly, 1999). Аутори (Ћубела, Пророковић, Пенезић и Туцак, 2006) наводе да се говорничка анксиозност може дефинисати као когнитивне и физиолошке реакције које

појединац доживљава кад припрема, очекује, планира или спроводи било какав формалан или неформалан говор, расправу или презентацију у групи људи који су му колеге, професори, надређени или ауторитети (Behnke, Sawyer, & King, 1994). Од срамежљивости се разликује јер није последица опште nelaгодности у социјалним ситуацијама. Проширујући Schachter-ову теорију (Schachter, 1964), описивање узбуђености као анксиозности зависи од предиспозиције говорника да види свој задатак као негативно искуство (Behnke & Beatty, 1981). Имплицитне теорије које покушавају да објасне говорничку анксиозност, као најчешће разлоге наводе: повећану самосвест, страх од неиспуњавања очекивања публике, веровање како је особа различита од публике и њој подређена, перципиран недостатак вештина, страх од процењивања, строгост публике, недостатак искуства у ситуацијама јавних наступа, слабу припрему и слично (Čubela i sar., 2006). Дакле, може се рећи да поједине особе ситуацију јавног наступа могу доживети као ситуацију са високим фрустрационим потенцијалом, што свакако зависи, као што је већ поменуто, од индивидуалне процене контекста интеракција као потенцијало непријатног и поражавајућег искуства, а у складу са проценом како саме ситуације, тако и сопствених способности (Pavličević, 2012).

СТРАХ ОД НЕГАТИВНЕ ЕВАЛУАЦИЈЕ

Страх од негативне евалуације један је од аспеката социјалне анксиозности (Schlenker & Leary, 1982). Повезан је с потребом да се стекне одобравање и избегне неодобравање. Особе с израженим страхом имају већу сумњу у способност да на друге оставе пожељан утисак (Radovanović i Glavak, 2003).

Истраживањима је показано да социјално анксиозни имају јаку потребу за импресионирањем других, али их у томе спречава страх од негативног исхода евалуације (Zarevski i Mamula, 2008). Претерани сташ од негативне евалуације води до бојажљивости и инхибираности у социјалним ситуацијама и спречава појединце да се укључе у јавне наступе који би могли бити врло награђујуће искуство (Larkin & Pines, 2003). С обзиром на то, не изненађује да је социјално избегавање, уз анксиозност и субмисивност, везано за страх од негативне евалуације (Vukić, 2017). Особе којима предстоји суочавање са евалуацијом се више брину о томе какав утисак остављају на друге, лошије се осећају када су негативно евалуиране и осетљивије су на критику. Код тих је особа у просеку јача социјална анксиозност, у већој су мери зависне од других и више се труде да добију одобравање других у поређењу с особама с мањим страхом од негативне евалуације (DePaulo et al., 1990). Страх од негативне евалуације се разликује, али је блиско повезан са социјалном анксиозношћу. Конкретно, страх од негативне процене је повезан са неповољним вредновањем док се очекује или учествује у друштвеној ситуацији, док се социјална анксиозност односи на афективне реакције на ове ситуације (Weeks, Heimberg, Fresco, Hart, Turk, Schneider, & Liebowitz, 2005).

Сходно досадашњим истраживањима која су се бавила повезаношћу између социјалне анксиозности чији је један од конструктора испитна анксиозност и говорничког самопоуздања с једне стране (Daly, Caughlin, & Stafford, 1984, Carlile, Behnke & Kitchens, 1977) и страха од негативне евалуације са друге стране (Winton et al., 1995), намеће се потреба да се проучи повезаност између свих наведених облика анксиозности.

Главни циљ овог истраживања је био да се истражи каква је повезаност између испитне анксиозности, говорничког самопоуздања и страха од негативне евалуације код студената, као и да се испита повезаност између варијабли самопроцене (самопроцена спремности за испит и самопроцена сигурности у своје знање) и главних предмета мерења. Главне хипотезе овог истраживања су: X1 – постоји статистички значајна повезаност између испитне анксиозности, говорничког самопоуздања и страха од негативне евалуације и X2 – постоји статистички значајна повезаност између варијабли самопроцене (самопроцена спремности за испит и самопроцена сигурности у своје знање) и главних предмета мерења.

МЕТОД

Испитаници и поступак

У истраживању је учествовао 221 студент од прве до четврте године основних академских студија Универзитета у Нишу, а који је претходно био изложен испитној ситуацији у виду писменог и усменог колоквијума. Највише студената је било са прве године основних академских студија – 102 студента (46,2%), затим са друге године 33 студента (14,9%) и са треће године – 32 студента (14,5%).

Испитаници су били старости од 18 до 29 година. Највише је било 19-годишњака – 63 студента (28,5%), затим оних који имају 20 година – 31 студент (14%) и оних од 26 година, којих је било 22-оје (10%). Од тога је било 102 момака (46,2%) и 119 девојака (53,8%).

Испитивање је спроведено од октобра до децембра 2017. године на пригодном узорку, током испитног рока.

Инструменти

Скала испитне анксиозности (Patric Henry Community College skala – РНСС: Nist & Diehl, 1990). РНСС је десетоајтемска скала, која испитује фреквенцију присуства одређених анксиозних стања пре и током испитне ситуације. Скала је петостепена, Ликертовог типа (од 0 = никад до 4 = увек). Пилот истраживање спроведено у Србији (Jelić, Berat i Popov, 2012) тестирало је карактеристике скале и показало се да инструмент мери генералну испитну анксиозност, операционализовану преко когнитивних, односно физиолошких индикатора (Cassady & Johnson, 2002). Резултати на нашем узорку указују на задовољавајуће психометријске карактеристике ($\alpha = .868$).

Скала Говорничког самопоуздања (The Personal Report of Confidence as a Speaker – PRCS: Paul, 1966) Она се састоји се од 30 ајтема које мере афективне и бихевиоралне реакције у ситуацијама јавног излагања. На ајтема се одговара са ТАЧНО/НЕТАЧНО, с тим што је половина ајтема супротне смера како би се избегли систематски фактори. Fiamengo (2004) је адаптирала скалу на хрватски језик. Резултат на скали говорничког самопоуздања се рачуна као једноставна адитивна линеарна комбинација одговора свих ајтема, с тим да се сваком одговору Т (ТАЧНО) бодује један бод, притом водећи рачуна о ајтемима које се обрнуто бодују. Виши резултат на скали указује на мање говорничко самопоуздање, односно већу говорничку анксиозност. Поузданост скале на нашем узорку је висока ($\alpha = .907$).

Скала страха од негативне евалуације (Fear of Negative Evaluation – FNE: Watson & Friend, 1969). Watson и Friend (1969) су конструисали скалу страха од негативне евалуације која се састојала од тридесет исказа. Leary (1983) је скратио скалу на 12 тврдњи те је његова верзија скале примењена у овом истраживању. Примери питања су: "Често се бојим да ће други људи приметити моје мане.", "Често сам забринут/а какав утисак остављам." Скала мери ниво у којем особа страхује да ће је други људи негативно проценити. Испитаници обележавају степен слагања с исказима на скали Ликертовог типа (од 0 - никад до 5 – увек). Укупан резултат добија се збрајањем нумеричких вредности свих процена. За тврдње под редним бројем 2, 4, 7 и 10 претходно треба обрнути систем бодовања. Виши резултат упућује на већу присутност страха од негативне евалуације. На нашем узорку се скала показала поузданом, при чему је добијени Кронбах алфа коефицијент износио $\alpha = .847$.

Самопроцена спремности за испит – упитник конструисан за потребе овог истраживања, а садржи информације о томе колико студент мисли да је добро спремио испит (0 – потпуно неспреман/на до 5 – потпуно спреман/на) и колико је сигуран у своје знање (0- у потпуности несигуран/на до 5-у потпуности сигуран/на).

Социодемографски упитник – упитник конструисан за потребе овог истраживања који пружа податке о полу, години старости, години студија, образовању мајке и образовању оца.

Резултати

У циљу испитивања присуства корелације између варијабли користили смо Спирман-ов коефицијент корелације. Ова анализа је у себи садржала 5 варијабли, испитиваних у различитим комбинацијама.

Први проблем нашег истраживања је био да се утврди да ли постоји статистички значајна повезаност између испитне анксиозности, говорничког самопоуздања и страха од негативне процене код студената. Из Табеле 1 можемо видети да сви главни предмети мерења су међусобно значајно повезани. Што је виши скор на скали говорничког самопоуздања (уједно

већа говорничка анксиозност) то ће бити и већа испитна анксиозност ($r=.531^{**}$, $p<0.05$) и страх од негативне процене ($r=.440^{**}$, $p<0.05$). Такође, што је већи страх од негативне процене, то ће бити већа испитна анксиозност ($r=.412^{**}$, $p<0.05$).

Табела 1. Повезаност главних предмета мерења (Spearman-ови коефицијенти корелације)

	Испитна анксиозност	Говорничко самопоуздање	Страх од негативне процене
Испитна анксиозност			
Говорничко самопоуздање	.531**		
Страх од негативне процене	.412**	.440**	

** Статистичка значајност на нивоу $p<0.05$

Други проблем истраживања био је испитати да ли постоји повезаност главних предмета мерења (испитна анксиозност, говорничко самопоуздање и страх од негативне процене) са самопроценом спремности за испит студената (колико мисли да је добро спремио испит и колико је сигуран у своје знање). Резултати приказани у Табели 2 указују на то да постоји статистички значајна повезаност између говорничког самопоуздања с једне стране и спремности за испит и сигурности у своје знање са друге стране, при чему негативан предзнак упућује на то да што су виши скорови на варијаблама самопроцене то су нижи скорови на скали говорничког самопоуздања, односно, говорничко самопоуздање је више ($r= -.278^{**}$, $p<0.05$; $r=-.305^{**}$, $p<0.05$). Такође, резултати приказани у табели указују да постоји и статистички значајна повезаност између испитне анксиозности и сигурности у своје знање, при чему негативан предзнак указује на то да што је већа сигурност у знање, то је мања испитна анксиозност ($r=-.190^{**}$, $p<0.05$).

Табела 2. Повезаност варијабли самопроцене са главним предметима мерења (Spearman-ови коефицијенти корелације)

	Испитна анксиозност	Говорничко самопоуздање	Страх од негативне процене
Спремност	-.112	-.278**	.051
Сигурност у знање	-.190**	-.305**	-.096

** Статистичка значајност на нивоу $p<0.05$

Аутори Kocovski и Endler (prema Kumar, Athilakshmi, Maharishi, & Maya, 2015) у свом раду закључују да особе које постижу више резултате на скалама социјалне анксиозности имају мања очекивања да ће достићи циљ, имају ниже самопоуздање и слабије вештине самооснаживања. Ово наглашава да су страх од негативне процене и анксиозност јако повезани. Негативне аутоматске мисли утичу на то да се јавља и негативна процена догађаја и сопственог понашања. Јавља се упоређивање са очекиваним – пожељним понашањем и такве особе доносе закључак који сматрају да је то процена свих присутних. Увек су процене везане за значај и значење по тзв. “лични домен”, односно, све оно што је битно особи почев од базичног – сопственог здравља и живота, али и социјалног достигнућа, важних особа и сл., а студентима је у току испитног рока свакако битно да ли ће положити испит (Clark & Wells, 1995). Резултати нашег истраживања су у складу са резултатима истраживања које су спровели Leary и сарадници (Leary, Haupt, Strausser, & Chokel, 1998) и показала су да ће студенти који имају израженију социјалну анксиозност имати и израженији страх од негативне евалуације. Према наведеном истраживању страх се може јавити при замишљању евалуације која би могла уследити или при актуалној евалуацији. Особе које осећају већи страх од негативне евалуације мотивисаније су за постизање социјалног одобравања и више се боје реакције неодобравања од особа с мање израженим страхом (Radovanović i Glavak, 2003). Резултати Wilsona и Rapea (Wilson & Rapee, 2005) указују да је говорничка анксиозност као врста социјалне анксиозности у вези с веровањем да ће непријатни догађаји у социјалном окружењу резултирати негативном проценом од стране других. Овакви непријатни догађаји се доживљавају као показатељи негативних особина личности који ће имати штетне последице у будућности.

Водећи когнитивни модели социјалне анксиозности (Rapee & Heimberg, 1997; Clark & Wells, 1995) показују да је појачано избегавање социјалних ситуација делом објашњено негативним когнитивним процесима који се одвијају пре, током и након сусрета са социјалном ситуацијом. Ти когнитивни процеси укључују антиципаторно процесуирање, пажњу усмерену на себе и накнадну руминацију (Miers, Blote, Heune, & Wetsenberg, 2014). Vukić (2017) наводи да антиципаторно процесуирање укључује размишљање о надолazeћој ситуацији, присећање прошлих неуспеха и предвиђање лошег перформанса или одбацивања. Претпоставља се да ови негативни антиципаторни процеси појачавају анксиозност. Зато студенти који имају страх од негативне евалуације имају и повишену говорничку анксиозност, што се показало у нашем истраживању.

Когнитивне теорије социјалне анксиозности (Brozovich & Heimberg, 2011) говоре о томе да социјално анксиозни појединци показују повишену пажњу усмерену на себе током прибојаваних социјалних ситуација (Rapee &

Heimberg, 1997; Clark & Wells, 1995). Као последица, јавља се повећана свесност о својим потенцијалним недостацима. На тај начин, пажња усмерена на себе може повећати ниво анксиозности. Током испита, особе које имају израженију испитну анксиозност доживљавају “већу фреквенцију и интензитет анксиозности као стања, имају већу активацију или узбуђење аутономног нервног система и имају више мисли које се односе на бригу за себе и мисли које нису релевантне за задатак што интерферира с пажњом и перформансом” (Spielberger & Vagg, 1995, Juretić, 2008). Како наводе Zarevski и Mamula (2008) код испитне анксиозности затвара се зачарани круг: што је људе више страх за време испитивања – мање се могу усмерити на задатак, а што се мање концентришу на задатак – страх постаје израженији...и тако даље у самопојачавајући круг повратних веза.

Негативна корелација између самопроцене сигурности у своје знање и испитне анксиозности указује на то да они студенти који имају већу сигурност у своје знање су мање анксиозни у испитној ситуацији. Објашњење оваквих резултата можемо потражити у когнитивном моделу који когницију објашњава кроз три нивоа. Негативне аутоматске мисли су један од три нивоа размишљања, које су специфичне за ситуацију и невољно се појављују када се јавља анксиозност. Такође имају директан утицај на настанак одређених емоција и понашања и представљају високо персонализовану процену дате ситуације или догађаја. Особе обично прихватају своје аутоматске мисли као истините, без евалуације. Mohorić (Mohorić, 2008) је у свом истраживању дошла до закључка да студенти које одликује висока анксиозност, као и учестала појава физиолошких и когнитивних симптома исте, неретко имају негативне аутоматске мисли за време учења, што није случај код мање анксиозних студената. Ово истраживање потврђује да су анксиозни студенти, упркос чињеници да не постижу значајно ниже оцене током студија, мање задовољни собом у односу на мање анксиозне студенте (мерено задовољством собом). Претпоставља се да ће они студенти који имају чешће негативне мисли, бити мање сигурни у своје знање за испит, а уједно постајати и забринутији у погледу свог перформанса од оних који немају учестало јављање негативних аутоматских мисли.

Непостојање повезаности између страха од негативне процене и самопроцењене спремности за испит можемо објаснити тиме што када студент проживљава интензивну анксиозност пре и током испита, он се заправо не плаши теста (или неполагања испита). (Juretić, 2008). Студенти не повезују знање које поседују и учинак на тесту, јер постоје и други фактори који утичу на успех на испиту.

Bippus и Daly (Bippus & Daly, 1999) наводе многобројне разлоге због којих људи доживљавају анксиозност приликом излагања. У складу са њиховим запажањем можемо закључити да неузимање у обзир тих разлога представља објективни недостатак нашег истраживања. Неки од многобројних разлога због којих људи доживљавају анксиозност приликом

излагања могу, поред страха од евалуације (Daly, Vangelisti, Neel, & Cavenaugh, 1989) бити и недовољна спремност (Daly, Vangelisti, & Weber, 1995); повећана фокусираност на себе (Daly, Vangelisti, & Lawrence, 1989); страх да се неће задовољити очекивања публике (Ayres, 1986); и перцепција недостатка вештина (Chesebro, McCroskey, Atwater, Bahrenfuss, Cawletti, & Gaudino, 1992). Будућа истраживања истраживања у овој области требало би да обухватају и ове компоненте.

ЛИТЕРАТУРА

Arkin, R.M., Lake, E.A., & Baumgardner, A.H. (1986). Shyness and Self-Presentation. U W.H. Jones, J.M. Cheek, & S.R. Briggs (Ur.), *Shyness*. (str. 189-203). Boston, MA: Springer Nature. doi:10.1007/978-1-4899-0525-3_15

Behnke, R.R., & Beatty, M.J. (1981). A cognitive-physiological model of speech anxiety. *Communication Monographs*, 48(2), 158-163. doi:10.1080/03637758109376055

Behnke, R.R., Sawyer, C.R., & King, P.E. (1994). Contagion theory and the communication of public speaking state anxiety. *Communication Education*, 43(3), 246-251. doi:10.1080/03634529409378981

Beidel, D.C., & Turner, S.M. (1988). Comorbidity of test anxiety and other anxiety disorders in children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 16(3), 275-287. doi:10.1007/bf00913800

Bippus, A.M., & Daly, J.A. (1999). What do people think causes stage fright?: Naïve attributions about the reasons for public speaking anxiety. *Communication Education*, 48(1), 63-72. doi:10.1080/03634529909379153

Brozovich, F., & Heimberg, R.G. (2011). The Relationship of Post-Event Processing to Self-Evaluation of Performance in Social Anxiety. *Behavior Therapy*, 42(2), 224-235. doi:10.1016/j.beth.2010.08.005

Bruch, M.A., Gorsky, J.M., Collins, T.M., & Berger, P.A. (1989). Shyness and sociability reexamined: A multicomponent analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(5), 904-915. doi:10.1037//0022-3514.57.5.904

Carlisle, L.W., Behnke, R.R., & Kitchens, J.T. (1977). A psychological pattern of anxiety in public speaking. *Communication Quarterly*, 25(4), 44-46. doi:10.1080/01463377709369272

Cassady, J.C., & Johnson, R.E. (2002). Cognitive Test Anxiety and Academic Performance. *Contemporary Educational Psychology*, 27(2), 270-295. doi:10.1006/ceps.2001.1094

Chesebro, J.W., McCroskey, J.C., Atwater, D.F., Bahrenfuss, R.M., Cawletti, G., Gaudino, J.L., & Hodges, H. (1992). Communication apprehension and self-perceived communication competence of at-risk

students. *Communication Education*, 41(4), 345-360.
doi:10.1080/03634529209378897

Clark, D.M., & Wells, A. (1995). A cognitive model of social phobia. U *Social phobia: Diagnosis, assessment, and treatment*. (str. 69-93). New York: The Guilford Press.

Ćubela Adorić, V., Proroković, A., Penezić, Z., & Tucak, I. (2006). *Zbirka psihologijskih skala i upitnika Svezak 3*. Zadar: Sveučilište u Zadru.

Daly, J.A., Vangelisti, A.L., Neel, H.L., & Cavanaugh, P.D. (1989). Pre-performance concerns associated with public speaking anxiety. *Communication Quarterly*, 37(1), 39-53.
doi:10.1080/01463378909385524

Daly, J.A., & Stafford, L. (1984). Correlates and consequences of social-communicative anxiety. U J.A. Daly & J.C. McCroskey (Ur.), *Avoiding communication: Shyness, reticence, and communication apprehension*. (str. 125-144). Beverly Hills, CA: SAGE.

Daly, J.A., Vangelisti, A.L., & Lawrence, S.G. (1989). Self-focused attention and public speaking anxiety. *Personality and Individual Differences*, 10(8), 903-913. doi:10.1016/0191-8869(89)90025-1

Daly, J.A., Vangelisti, A.L., & Weber, D.J. (1995). Speech anxiety affects how people prepare speeches: A protocol analysis of the preparation processes of speakers. *Communication Monographs*, 62(4), 383-397.
doi:10.1080/03637759509376368

DePaulo, B.M., Epstein, J.A., & LeMay, C.S. (1990). Responses of the Socially Anxious to the Prospect of Interpersonal Evaluation. *Journal of Personality*, 58(4), 623-640. doi:10.1111/j.1467-6494.1990.tb00247.x

Fiamengo, I.K. (2004). *Skala govorničkog samopouzdanja: Adaptacija i provjera nekih psihometrijskih osobina*. Zadar: Sveučilište u Zadru.

Geen, R.G. (1987). Test anxiety and behavioral avoidance. *Journal of Research in Personality*, 21(4), 481-488. doi:10.1016/0092-6566(87)90034-1

Greenberg, J., Pyszczynski, T., & Stine, P. (1985). Social anxiety and anticipation of future interaction as determinants of the favorability of self-presentation. *Journal of Research in Personality*, 19(1), 1-11. doi:10.1016/0092-6566(85)90033-9

Juretić, J. (2008). Socijalna i ispitna anksioznost te percepcija samoefikasnosti kao prediktori ishoda ispitne situacije. *Psihologijske teme*, 17(1), 15-36.

Kumar, G., Athilakshmi, R., Maharishi, R., & Maya, R. (2015). Relationship between fear of negative evaluation and anxiety. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(1), 74-80. Preuzeto sa <http://oaji.net/articles/2015/1170-1447398359.pdf>

Larkin, J.E., & Pines, H.A. (2003). Gender and Risk in Public Performance. *Sex Roles*, 49(5/6), 197-210. doi:10.1023/a:1024689605569

Leary, M.R. (1983). A Brief Version of the Fear of Negative Evaluation Scale. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 9(3), 371-375. doi:10.1177/0146167283093007

Leary, M.R., Haupt, A.L., Strausser, K.S., & Chokel, J.T. (1998). Calibrating the sociometer: The relationship between interpersonal appraisals and the state self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1290-1299. doi:10.1037//0022-3514.74.5.1290

Miers, A.C., Blöte, A.W., Heyne, D.A., & Westenberg, P.M. (2014). Developmental pathways of social avoidance across adolescence: The role of social anxiety and negative cognition. *Journal of Anxiety Disorders*, 28(8), 787-794. doi:10.1016/j.janxdis.2014.09.008

Mohorić, T. (2008). Automatske misli kod učenja i ispitna anksioznost kao odrednice subjektivnoga i objektivnoga akademskog postignuća studenata. *Psihologijske teme*, 17(1), 1-14.

Neenan, M., & Dryden, W. (2004). *Cognitive therapy: 100 key points and techniques*. Brighton: Taylor & Fransis Group.

Neenan, M., & Dryden, W. (2009). *Cognitive therapy: 100 key points and techniques*. London: Routledge.

Nist, S., & Diehl, W. (1990). *Test Anxiety Questionnaire*. Preuzeto sa <http://web.ccsu.edu/fye/teachingresources/pdfs/test%20anxiety%20questionnaire.pdf> 2017 Dec 1.

Paul, G.L. (1966). *Insight vs. desensitization in psychotherapy*. Stanford: Stanford University Press

Pavličević, S. (2012). Tolerancija na frustraciju kod šestogodišnjaka. *Sinteze-časopis za pedagoške nauke, književnost i kulturu*, 1(1), 137-152. doi:10.5937/Sinteze1201137P

Peleg-Popko, O., & Klingman, A. (2002). Family environment, discrepancies between perceived actual and desirable environment, and children's test and trait anxiety. *British Journal of Guidance & Counselling*, 30(4), 451-466. doi:10.1080/0306988021000025646

Radovanović, N., & Glavak, R. (2003). Povezanost straha od negativne evaluacije sa samopoimanjem i socijalnom percepcijom kod adolescenata. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 12(6 (68)), 1123-1139.

Rapee, R.M. (1995). Descriptive psychopathology of social phobia. U R.G. Heimberg, M.R. Liebowitz, D.A. Hope, & F.R. Schneier (Ur.), *Social phobia: Diagnosis, assessment and treatment*. (str. 41-66). New York: The Guilford Press.

Rapee, R.M., & Heimberg, R.G. (1997). A cognitive-behavioral model of anxiety in social phobia. *Behaviour Research and Therapy*, 35(8), 741-756. doi:10.1016/s0005-7967(97)00022-3

Sarason, I.G., & Sarason, B.R. (1990). Test Anxiety. U H. Leitenberg (Ur.), *Handbook of Social and Evaluation Anxiety*. (str. 475-495). Boston, MA: Springer Nature. doi:10.1007/978-1-4899-2504-6_16

Sarason, I.G. (1980). *Test Anxiety: Theory, Research, and Applications*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates, Inc..

Schachter, S. (1964). The Interaction of Cognitive and Physiological Determinants of Emotional State. U U.L. Berkowitz (Ur.), *Advances in Experimental Social Psychology*. (str. 49-80). Elsevier BV. doi:10.1016/s0065-2601(08)60048-9

Schlenker, B.R., & Leary, M.R. (1982). Social anxiety and self-presentation: A conceptualization model. *Psychological Bulletin*, 92(3), 641-669. doi:10.1037//0033-2909.92.3.641

Schneier, F.R., Heckelman, L.R., Garfinkel, R., Campeas, R., Fallon, B.A., Gitow, A., . . . Liebowitz, M.R. (1994). Functional impairment in social phobia. *Journal of Clinical Psychiatry*, 55, 322-331. pmid:8071299

Schwarzer, R. (1986). Self-related cognitions in anxiety and motivation: An introduction. U R. Schwarzer (Ur.), *Self-related cognitions in anxiety and motivation*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Assoc.

Spielberger, C.D. (1972). Conceptual and Methodological Issues in Anxiety Research. U *Anxiety: Current trends in theory and research*. (str. 481-493). Elsevier BV. doi:10.1016/b978-0-12-657402-9.50013-2

Spielberger, C.D. (1980). *Preliminary professional manual for the test anxiety inventory: Tai*. New York: Counseling Psychologists Press.

Spielberger, C.D., & Vagg, P.R. (1995). *Test Anxiety: Theory, Assessment and Treatment*. Washington, DC: Taylor & Francis.

Vukić, M. (2017). *Neki interpersonalni korelati osjetljivosti na odbacivanje*. Zadar: Sveučilište u Zadru.

Watson, D., & Friend, R. (1969). Measurement of social-evaluative anxiety. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33(4), 448-457. doi:10.1037/h0027806

Weeks, J.W., Heimberg, R.G., Fresco, D.M., Hart, T.A., Turk, C.L., Schneier, F.R., & Liebowitz, M.R. (2005). Empirical Validation and Psychometric Evaluation of the Brief Fear of Negative Evaluation Scale in Patients With Social Anxiety Disorder. *Psychological Assessment*, 17(2), 179-190. doi:10.1037/1040-3590.17.2.179

Wine, J. (1971). Test anxiety and direction of attention. *Psychological Bulletin*, 76(2), 92-104. doi:10.1037/h0031332

Winton, E.C., Clark, D.M., & Edelman, R.J. (1995). Social anxiety, fear of negative evaluation and the detection of negative emotion in others. *Behaviour Research and Therapy*, 33(2), 193-196. doi:10.1016/0005-7967(94)e0019-f

Zarevski, P., & Mamula, M. (2008). *Pobijedite sramežljivost, a djecu cijepite protiv nje*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

CORRELATION BETWEEN TEST ANXIETY, SPEAKER SELF-CONFIDENCE AND FEAR OF NEGATIVE EVALUATION IN COLLEGE STUDENTS

*Marina M. Malobabić¹, Danijela Z. Živković², Marija M. Đorđević³,
Nebojša M. Randelović⁴, Petar M. Mitić⁵, Aleksandra Z. Stanković⁶*

Abstract: The aim of this study was to determine the correlation between speaker self-confidence, test anxiety and fear of negative evaluation in college students, as well as connection of these variables with self-assessment of the preparedness for exam and confidence in their knowledge. There were 221 students (male and female) that participated in the study. The authors applied following scales: Scale of speaker self-confidence, Scale of test anxiety, Scale of fear of negative evaluation, and sociodemographic questionnaire designed for this research (gender, age, college year, level of parental education), as well as self-assessment of preparedness for exam and self-assessment of the confidence in one's own knowledge. The test was carried out during the examination period. The results of the study show that there is a significant correlation between confidence in one's knowledge and test anxiety, readiness for exam and speaker anxiety, as well as test anxiety, speaker anxiety, and fear of negative assessment among tested students.

Keywords: anxiety, test anxiety, speaker self-confidence, negative evaluation.

Примљен: 09.12.2017.

Прихваћен: 02.07.2018.

¹ marinasudimac@gmail.com, student at University of Niš, Faculty of Philosophy, department for Psychology

² danijela21581@yahoo.com, University of Niš, Faculty of Sport and Physical Education

³ mdjordjevic@vaspks.edu.rs, Preschool Teacher Training College Krusevac

⁴ nebojsa@fsfv.ni.ac.rs, University of Niš, Faculty of Sport and Physical Education

⁵ petar@fsfv.ni.ac.rs, University of Niš, Faculty of Sport and Physical Education

⁶ aleksandra@pmf.ni.ac.rs, University of Niš, Faculty of Sciences and Mathematics